

ХУЛОСАИ
шурои диссертатсионии 6D.KOA-087-и назди
Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев
барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм

Парвандаи аттестатсионии № 3
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 23.09.2026, № 3

Барои сазовор дониستاني Одиназода Сафармоҳ Нурулло, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ.

Диссертатсияи Одиназода Сафармоҳ Нурулло зерини «Фирдавсишиносӣ ва ташаккули афкори адабии тоҷик (солҳои 50-80-уми асри XX)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.15. Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ бо протоколи № 6, аз 17-уми июли соли 2026 дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-087-и назди Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев (736000, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Хоруғ, кӯчаи Ш. Шохтемур 109; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31-юми январи соли 2025, тахти №50/шд) ба ҳимоя қабул гардидааст.

Одиназода Сафармоҳ Нурулло 23-юми ноябри соли 1983 дар ноҳияи Муъминободи вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Одиназода Сафармоҳ Нурулло соли 2017 Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айниро аз рӯйи ихтисоси муаллими забон ва адабиёти тоҷик хатм карда, аз соли 2020 то 2025 ба ҳайси ассистент ва аз соли 2025 то инҷониб ҳамчун муаллими калони кафедраи забони тоҷикӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон кору фаъолият карда истодааст.

Одиназода Сафармоҳ Нурулло соли 2021 ба ҳайси унвонҷӯи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардид. Соли 2025 аз сабаби мавҷуд набудани факултетҳои филологӣ дар Академия ва иҷозат набудани ҳимоя дар самти адабиётшиносӣ ба кафедраи адабиёт ва журналистикаи Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев интиқол ёфтааст.

Диссертатсияи Одиназода Сафармоҳ Нурулло барои дарёфти

дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.15. Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ дар кафедраи адабиёт ва журналистикаи Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев анҷом ёфтааст.

Рохбари илмӣ: доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забонҳои хориҷии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Шозиева Гулмо Парвонашоевна.

Муқарризони расмӣ:

– **Сафаров Умархоча Раҳимович** – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи филологияи Эрони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;

– **Зебарниё Муллоаҳмадшох Ҷургосӣ** – номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забон ва адабиёти Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур”;

Муассисаи пешбар: Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби раиси ҷаласа – доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудири кафедраи назария ва таърихи адабиёт Салими Хатлонӣ, эксперт – номзади илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи адабиёт Шамсов Нурмад Сирочович, котиби илмӣ ҷаласа – номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи назария ва таърихи адабиёт Боев Шавкат Элмуродович пешниҳод шудааст ва бо имзою муҳри директори Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода, доктори илмҳои филологӣ, профессор Гулназарзода Жило Бурӣ тасдиқ шудааст, қайд мешавад, ки диссертатсияи Одиназода Сафармоҳ Нурулло, ки ба мавзуи «Фирдавсишиносӣ ва ташаккули афкори адабии тоҷик (солҳои 50-80-уми асри XX)» бахшида шудааст, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.15. Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ сазовор мебошад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо дарназардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар ба он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони бевоситаи соҳаи адабиётшиносӣ буда,

дар корҳои илмию таҳқиқотӣ фаъолона иштирок менамоянд ва дар ин самт, асару мақолаҳои зиёде таълиф кардаанд, ки мазмуну муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур иртибот доранд.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия 11 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ин номгӯй 7 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба чоп расидаанд. Маводди интишоргардида нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

I. Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

[1-М]. Одинаева, С.Н. Масъалаҳои омӯзиши осори Фирдавсӣ дар замони Иттиҳоди Шуравӣ [Матн] / С.Н. Одинаева // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – № 6 (95). – С. 209-212.

[2-М]. Одинаева, С.Н. Саҳми муҳаққиқони шуравӣ дар омӯзиши осори Фирдавсӣ [Матн] / С.Н. Одинаева // Ахбори Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (шӯбаи илмҳои ҷамъиятшиносӣ. – Душанбе, 2022. – № 3 (268), – С. 294-297.

[3-М]. Одинаева, С.Н. Фирдавсишиносӣ ва рушди он дар Тоҷикистон (дар заминаи Иттиҳоди Шуравӣ) [Матн] / С.Н. Одинаева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. – Душанбе, 2023. – № 1-1 (107). – С. 38-42.

[4-М]. Одинаева, С.Н. Нигоҳе ба фирдавсишиносӣ дар Тоҷикистон дар замони Иттиҳоди Шуравӣ [Матн] / С.Н. Одинаева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. – Душанбе, 2023. – № 2 (110). – С. 37-41.

[5-М]. Одинаева, С.Н. Саҳми Садриддин Айни дар фирдавсишиносӣ [Матн] / С.Н. Одинаева // Ахбори Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. – Душанбе, 2023. – № 3 (48). – С. 92-97.

[6-М]. Одинаева, С.Н. Анъана ва навоарӣ дар адабиёти муосири тоҷик дар заминаи фирдавсишиносӣ (солҳои 50-80-уми асри XX) [Матн] / С.Н. Одинаева // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №1 (108). – С.172-183.

[7-М]. Одиназода, С.Н. Ҷойгоҳи худшиносии миллӣ дар «Шоҳнома» ва таъсири он дар адабиёти муосири тоҷик [Матн] / С.Н. Одинаева // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе,

2026. – №3 (122). – С. 128-132.

II. Таълифоти муаллиф дар маҷмуа ва нашрияҳои дигари илмӣ:

[8–М]. Одинаева С.Н., Шозиёева Г.П., Шухрати Мавлоно дар Ғарб [Матн] / С.Н.Одиназода // Маводи конференсияи байналмилалӣ мавзӯи «Нақши Мавлоно Ҷалолуддини Балхӣ-Рӯмӣ дар ҳамгироии фарҳангии кишварҳо дар шароити ҷаҳонишавӣ». Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 30 сентябри соли 2023. – С. 106-117.

[9–М]. Одиназода, С.Н. Паҳлуҳои тарҷума ва таҳқиқи «Шоҳнома» [Матн] / С.Н.Одиназода // Маҷмуи Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Авлавияти омӯзиши забонҳои хориҷӣ дар низоми хизмати давлатӣ: таҳкими салоҳияти рақамӣ». Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 24 апрели соли 2026. – С. 372-383.

[10–М]. Одиназода, С.Н. Нигоҳе ба тарҷума ва таҳқиқи «Шоҳнома» [Матн] / С.Н.Одиназода // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Шоҳнома»-и Абулқосим Фирдавсӣ ва таҳкими ҳувияти миллӣ». Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ. – Кӯлоб, 29 апрели соли 2026. – С. 307-312.

[11–М]. Одиназода, С.Н. Ҷойгоҳи Абулқосим Фирдавсӣ дар шароити бисёрфарҳангии замони шуравӣ [Матн] / С.Н.Одиназода // Маҷмуи маводди Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои мубрами Филологияи Шарқ ва робитаҳои забониву адабӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ». Донишгоҳи давлатии байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода. – Душанбе, 30 апрели соли 2026. – С. 500-508.

Ба автореферати диссертатсия аз муассиса ва муҳаққиқони зерин

тақризи ӯ ба шӯрои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

1. **Тақризи Қайюмов Нодир Найимович** – доктори фалсафа (PhD) оид ба филология, дотсенти кафедраи таълими ибтидоии Донишқадаи давлатии педагогии Самарқанди Ҷумҳурии Ўзбекистон мусбат буда, диссертатсияи Одиназода Сафармоҳ Нуруллоро қори илмӣ анҷомёфта меҳисобад ва дар он эроду пешниҳоди зерин манзур намудааст:

- ба андешаи мо дар автореферат қорҳои илмӣ муҳаққиқони рус, нисбат ба муҳаққиқони шуравӣ бештар омӯхта шудааст;

- дар матни автореферат баъзе хатоҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар

мерасанд.

2. Такризи Аслонова Наргис Наимҷоновна – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони тоҷикии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон низ мусбат буда, таҳқиқоти диссертатсионии диссертантро аз нигоҳи илмӣ пуарарзиш муаррифӣ намудааст ва нуктаҳои зеринро барои беҳтар шудани сифати рисола пешниҳод кардааст:

- дар автореферат таҳлили қорҳои шоистае, ки Сотим Улуғзода анҷом додааст, кам ба назар мерасад. Агар ин матлабро диссертант бештар меафзуд, бар манфиати қор мешуд.

- дар боби сеюм зери унвони «Таъсири ғояҳои меҳвари «Шоҳнома» диссертант танҳо се ғояро овардааст. Агар дар мавриди ғояҳои дигари асар шарҳи бештар мешуд, арзиши рисола боз ҳам меафзуд.

- дар автореферат баъзе ғалатҳои техникаӣ, имлоӣ ва услубӣ ба назар мерасанд (с. 5, 7, 18, 20, 23 ва 27).

3. Такризи Шарифова Гулистон Амриддиновна – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забон ва фарҳанги факултети гуманитарӣ-педагогии Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқории Тоҷикистон низ мусбат буда, таҳқиқоти диссертатсионии диссертантро аз нигоҳи илмӣ пуарарзиш муаррифӣ намуда, эродҳои зеринро иешниҳод кардааст:

- агар диссертант қорҳои шоистаи Сотим Улуғзода дар самти фирдавсишиносӣ анҷомёфтaro дар боби алоҳида таҳлилу баррасӣ мекард, ба манфиати қори илмӣ мешуд.

- диссертант ба пажуҳишҳои донишмандони тоҷик ва рус аҳаммияти бештар дода, аз пажуҳишҳои олимони дигари собиқ шуравӣ, чун олимони ўзбек, қирғиз, туркман, украин ва ғайра хеле кам истифода кардааст. Таҳқиқи ин масъала арзиши рисоларo меафзуд.

4. Такризи Тоҳириён Зиёратшоҳ Шарифзода – номзади илмҳои филологӣ, саромўзгори кафедраи адабиёти тоҷики МДТ «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» низ мусбат буда, рисолаи диссертант Одиназода Сафармоҳ Нуруллоро қори илмӣ анҷомёфта меҳисобад ва дар он эродҳои зеринро пешниҳод намудааст:

- агар диссертант дар боби яқум чанд нукта аз асри XIX меовард, бар манфиати қори илмӣ хоҳад буд.

- дар автореферат қорҳои илмӣ муҳаққиқони тоҷик ва рус мавриди пажуҳиши хуб қарор дода шудаанд. Зимни истифода қардан аз

манобеи илмӣи муҳаққиқони дигари шуравӣ, арзиши кори илмиро меафзуд.

Аҳаммияти назариявӣи таҳқиқ бо он асоснок карда шудааст, ки маводди пажуҳишӣи кори диссертатсионӣ дар таълифи китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимӣи вобаста ба таърихи адабиёти тоҷик, равобитаи адабӣ, адабиётшиносии муқоисавӣ-таърихӣ, матншиносӣ, таҳияи маводи таълимии дарсҳои амалии факултету шӯъбаҳои таърихи адабиёт, робитаи адабӣ ва адабиёти муосири тоҷики мактабҳои олии ҷумҳурӣ ва таҳқиқоти муҳталифи академӣ истифода бурдан мумкин аст. Маводди рисола ҳамчунин барои анҷом додани таҳқиқоти минбаъда замина фароҳам меоварад.

Аҳаммияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дараҷаи илмӣ дар амалия ҷунин тасдиқ карда мешаванд, ки натиҷаву хулосаҳои илмӣи ҳосилшуда дар амалияи илми адабиётшиносии тоҷик ҳангоми пажуҳишӣи масъалаҳои алоқаманд ба самти фирдавсишиносӣ ва ташаккули афкори адабии тоҷик (солҳои 50-80-уми асри XX), мазмун ва вижагиҳои ғоявӣи бадеии «Шоҳнома» арзиши муҳим доранд. Маводди фароҳамомада ва хулосаву пешниҳодҳои Одиназода Сафармоҳ Нуруллоҳо дар вақти навиштани мақола, таълифи монография, навиштани китобҳои дарсӣ, таълифи воситаҳои таълимӣ дар донишгоҳу донишқадаҳо ва мактабҳои миёна, омода кардани курси лексияҳо аз таърихи адабиёти форсу тоҷик, таҳқиқи паҳлуҳои омӯхтанашудаи самти фирдавсишиносӣ ва ташаккули афкори адабии тоҷик дар замони шуравӣ ва минбаъда, омӯзишӣи масъалаҳои марбут ба таҳлили маводҳои омӯзишӣи ва таъйини ҷойгоҳи адабии шоири ҷаҳонӣ мавриди истифода қарор додан мумкин аст.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот нишон доданд, ки фирдавсишиносӣ аз самтҳои асосии адабиётшиносии тоҷик маҳсуб ёфта, дар ҳаёти ҷомеаи тоҷик нақши вижа гузошта, афкори адабии тоҷикро ба маротиб ташаккул додааст. «Шоҳнома» дар дарозии таърих наслҳои зиёди инсониятро тарбия менамоянд. Ҳамаи ин нуктаҳои муҳим бо далелҳои муътамади илмӣ асоснок карда шуда, бо гузоришу наشري мақолаҳои диссертант дараҷаи эътимоднокии таҳқиқро тақвият бахшидааст.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар он зоҳир мешавад, ки муаллиф бори нахуст масъалаҳои таҳлили «Фирдавсишиносӣ ва ташаккули афкори адабии тоҷик (солҳои 50-80-уми асри XX)»-ро мавриди таҳқиқ қарор дода, нуктаҳои асосӣ ва

хулосаҳои назариро ба шакли мақолаҳои илмӣ интишор намудааст. Ҳамчунин, саҳми шахсии Одиназода Сафармоҳ Нурулло дар баррасии мавзӯ, масъалаҳои меҳварӣ ва коркарди натиҷаҳои таҳқиқи амалӣ зоҳир мегардад.

Муаллиф бо истифода аз равишҳои илмӣ дар баррасии масъалаҳо, пешниҳоди усулҳо, таҳқиқи масъалаҳои адабиётшиносӣ, муайян сохтани арзиши илмии онҳо, ба низом даровардан ва ҷамъбаст кардани натиҷаҳои бадастомада, пешниҳоди маълумот ва фароҳам сохтани замина барои таҳқиқоти баъдӣ, интиҳоби мавод ва интишори натиҷаҳои таҳқиқ саҳми назаррас дорад.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-087-и назди Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев аз 23-юми сентябри соли 2026 дар бораи сазовор донистани Одиназода Сафармоҳ Нурулло барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.15. Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ қарор қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 11 нафар аъзои шуро 11 нафар, аз ҷумла 6 нафар аз рӯйи ихтисоси 6.2.15. Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ иштирок доштанд.

Аз 11 нафар аъзои иштирокдошта дар маҷлис, ки ба шуро шомил буданд, овоз доданд: тарафдор – 11 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ

М.М. Аламшоев

Котиби илмии шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои филологӣ

Ҷ.С. Бехроншо

23.09.2026